

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова

Протокол № 14 від "28" 12 2023 р.

Голова Олександр ДУБОВИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії та доктора наук у
Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова

Введено в дію наказом ректора

№ 1 від "02" 01 2023 р.

 Святослав ТРУШЛЯКОВ

Миколаїв
2023

Проект Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова розглянуто Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова.

Протокол № 10 від "27" 12 2023 р.

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	3
2.	Порядок та умови вступу до аспірантури	5
3.	Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії в аспірантурі	7
4.	Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії поза аспірантурою	12
5.	Відкриття докторантури. Вступу та підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі	13
6.	Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки	16
7.	Права і обов'язки здобувачів ступеня доктора філософії та ступеня доктора наук	16
8.	Прикінцеві положення	17

I. Загальні положення

1.1. Положення про підготовку здобувачів наукового ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» (зі змінами), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (зі змінами), постанов Кабінету Міністрів України (далі – Кабмін України) від 23.03.2016 р. № 261 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (в редакції постанови Кабміну України від 19.05.2023 р. № 502) та «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44, наказів Міністерства освіти і науки України і визначає порядок підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та наукового ступеня доктора наук у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова (далі – Університет, НУК).

1.2. Терміни, що вживаються у цьому Положенні, мають таке значення:

Доктор філософії - це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді;

Здобувач ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою – особа, яка професійно провадить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи і здобуває освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою шляхом виконання відповідної освітньо-наукової програми на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, без навчання в аспірантурі та без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці та публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді;

Освітньо-наукова програма (ОНП) – єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та передбачає набуття здобувачами освітньо-наукового ступеня доктора філософії теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ОНП є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи;

Довідка про виконання освітньо-наукової програми — документ, який містить інформацію про результати навчання здобувача, назви дисциплін, отримані ним оцінки і здобуту ним кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі — ЄКТС);

Доктор наук - це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які

забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях. До докторантури здобувач закріплюється з метою завершення докторської дисертації.

1.3. Структурним підрозділом Університету, що здійснює координацію діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та організаційне забезпечення підготовки здобувачів наукових ступенів доктора філософії та доктора наук, є відділ аспірантури та докторантури, який у своїй діяльності керується Законами України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», відповідними постановами Кабміну України, наказами МОН України, рішеннями Вченої ради університету, наказами ректора, Положенням про відділ аспірантури та докторантури і цим Положенням.

1.4. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється Університетом на підставі отриманої ліцензії. До загального ліцензованого обсягу зараховуються особи, які здобувають ступінь вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою. Підготовка докторів наук може здійснюватися Університетом без отримання ліцензії.

1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Університету заочною (денною, вечірньою) або заочною формою здобуття вищої освіти, при цьому за державним (регіональним) замовленням – виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою;
- поза аспірантурою в Університеті.

1.6. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі закладу заочною (денною) формою підготовки;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.7. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету у державних закладах (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів у комунальних закладах (регіональне замовлення);
- за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав заклад на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або здобувачів наукового ступеня доктора наук).

1.8. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми здобуття освіти становить чотири роки, а підготовка доктора наук у докторантурі – два роки. Для врегулювання відносин між здобувачем та Університетом укладається договір за формою, затвердженою Кабміном України.

1.9. Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, та особи, яким надано статус закордонного українця і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України. Здобуття вищої освіти зазначеними категоріями осіб за кошти державного бюджету здійснюється в межах квот, визначених Кабміном України.

Підготовка іноземців та осіб без громадянства в аспірантурі здійснюється:

- на підставі міжнародних договорів, укладених між Університетом та закладами освіти (науковими установами) інших країн про міжнародну академічну мобільність;
- за рахунок коштів юридичних і фізичних осіб (на умовах контракту).

Організаційні заходи щодо підготовки та документальний супроводів щодо вступу до Університету аспірантів-іноземців та осіб без громадянства за освітньою та науковою складовими здійснює Навчально-науковий центр міжнародного співробітництва НУК.

1.10. Особам, зарахованим до аспірантури чи докторантури за державним замовленням, стипендія призначається з дня їхнього зарахування, а тим, які навчаються в аспірантурі або в докторантурі за кошти фізичних / юридичних осіб, – відповідно до умов договору.

1.11. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним (регіональним) замовленням і не захистила кваліфікаційну роботу або була відрахована з неї достроково за вчинення протиправних дій або невиконання індивідуального плану, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.12. Особа, яка має науковий ступінь, може добровільно відмовитися від відповідного наукового ступеня, подавши до Міністерства освіти і науки України (МОН) заяву в довільній формі, засвідчену нотаріально. Протягом десяти робочих днів з дня надходження заяви МОН скасовує рішення відповідної ради та визнає диплом недійсним, про що видається наказ, який розміщується на офіційному вебсайті МОН.

1.13. Усі особи, які здобувають вищу освіту в Університеті, мають рівні права та обов'язки.

II. ПОРЯДОК ТА УМОВИ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ.

2.1 Вступ осіб на навчання до аспірантури та докторантури Університету здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому до Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (далі – Правила прийому), які розробляються щорічно на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України, затверджених Міністерством освіти і науки України. Правила прийому затверджуються Вченою радою університету та в установлені строки оприлюднюються на офіційному вебсайті Університету (<https://nuos.edu.ua/>).

Наведення у Правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

2.2. Правила прийому діють впродовж відповідного календарного року до набуття чинності Правил прийому на наступний рік і визначають:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури Університету;
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за кожною ОНП / спеціальністю / галуззю знань.

2.3. До аспірантури на конкурсній основі приймають осіб, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускають осіб, які вчасно подали усі необхідні для вступу документи згідно із Правилами прийому. Приймальна комісія може відмовити особі у допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку із неподанням в установлені строки документів,

визначених Правилами прийому. Повний перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань, наведений у Правилах прийому.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

2.4. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з певної спеціальності);
- вступного іспиту з іноземної мови (англійської) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;
- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень)..

Вага бала з кожного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в Правилах прийому.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до Університету протягом одного календарного року.

Особам, які вступають до аспірантури на ОНП з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), Правилами прийому можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи

2.5. Вступні випробування до аспірантури проводять предметні комісії у складі трьох–п'яти осіб, призначених наказом ректора Університету. До складу предметних комісій включають докторів наук та докторів філософії, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми. До складу предметних комісій можуть бути залучені також представники інших закладів вищої освіти (наукових установ), з якими Університетом укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми, або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між Університетом і науковою установою, а також за програмами академічної мобільності.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включати також осіб, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням Вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

2.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури Приймальна комісія Університету приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому.

Наказ ректора про зарахування до Університету для підготовки в аспірантурі, прийнятий на підставі рішення приймальної комісії, оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

III. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

3.1. Аспіранту протягом *місяця* з дати наказу ректора Університету про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію. Тема дисертаційної роботи аспіранта після обговорення кафедрою та вченою радою відповідного інституту/факультету, затверджуються Вченою радою Університету *не пізніше двох місяців* з дня зарахування. У разі потреб тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції, після обговорення кафедрою, Вченою радою Університету, впродовж всього строку навчання аспіранта.

3.2. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове консультування (керівництво) не більше п'яти здобувачів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

3.3. Рішенням Вченої ради НУК аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними.

3.4. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед Вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Вчена рада інституту/факультету заслуховує доповіді наукових керівників, завідувачів кафедр про підсумки звітів Здобувачів два рази на рік (за термін навчання – півроку та рік).

3.5. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача ступеня доктора філософії науковому керівникові щороку відводиться навантаження. Кількість академічних годин та у якій межі норм часу наукової роботи та/або основного навантаження установлює Вчена рада НУК за поданням навчально-методичної ради або науково-технічної ради Університету.

3.6. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Вчена рада університету може змінити наукового керівника у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків, визначених цим Положенням;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;

- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

3.7. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі Університету за освітньо-науковими програмами (далі – ОНП), які складаються з освітньої та наукової складової та навчальними планами. Початок аудиторних занять з освітньої складової ОНП, строки поточних атестацій аспіранта, визначаються навчальним планом та графіком навчального процесу.

ОНП, за якими здійснюється підготовка докторів філософії, затверджуються Вченою радою Університету та вводяться у дію наказом ректора і розміщуються на вебсайті Університету.

3.8. Наукова складова ОНП передбачає проведення аспірантом власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством. Аспірант проводить наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

3.9. Обсяг освітньої складової визначається стандартом вищої освіти відповідної спеціальності (далі – Стандарт) та знаходиться в межах 30–60 кредитів ЄКТС (пункт 6 статті 5 Закону України «Про вищу освіту»), який складається з обов'язкової і вибіркової частин.

Обов'язкова частина має забезпечувати повноцінну підготовку аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності у закладі вищої освіти.

Вибіркова частина ОНП становить не менше як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Детальніше про вибір дисциплін у «Положенні про вибіркові дисципліни у Національному університеті кораблебудування».

3.10. Освітня складова ОНП спрямована на досягнення 8-го рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю і передбачати набуття аспірантом загальних та спеціальних компетентностей відповідно до вимог стандарту вищої освіти спеціальності, а саме має містити не менше чотирьох складових:

- здобуття глибоких знань зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема: засвоєння основних концепцій та розуміння теоретичних і практичних проблем; історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами / складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі, визначеному стандартом вищої освіти.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії, як таких, що виконані у повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням із науковим керівником).

3.11. ОНП має періодично переглядатися та оновлюватися відповідно до пропозицій стейкхолдерів та потреб ринку праці і пройти процедуру акредитаційної експертизи відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого наказом МОНУ від 11.07.2019 № 977.

3.12. Освітньо-наукова програма та навчальний план підготовки докторів філософії є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником і затверджуються вченою радою Університету **протягом двох місяців** із дня зарахування особи до аспірантури.

Такі плани складаються у трьох примірниках, які зберігаються у відділі аспірантури; на кафедрі, до якої прикріплений аспірант; та у аспіранта.

3.13. Здобувач має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням зі своїм науковим керівником та подальшим затвердженням його на засіданні Вченої ради Університету.

3.14. Невиконання індивідуальних планів, зокрема порушення строків виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності – це є підставою для ухвалення Вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта.

3.15. За умови виконання індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи у навчальному році та позитивних результатів поточної атестації за поданням вченої ради інституту/факультету наказом ректора переводять аспіранта на наступний рік навчання.

3.16. Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі Університету, до якого зарахований аспірант, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів.

3.17. Університет має право прийняти рішення про визнання і зарахування результатів навчання, набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах), і зарахувати їх як обов'язкові або вибіркові навчальні дисципліни, передбачені освітньою програмою підготовки доктора філософії та/або визначити академічну різницю.

3.18. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу вищої освіти, у тому числі якщо Університет не має акредитованої освітньо-наукової програми із спеціальності, за якою навчається здобувач, або в межах Університету:

- на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються в Університеті за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;
- на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються в Університеті за державним або регіональним замовленням;
- на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу Університету.

Переведення аспірантів на першому році навчання забороняється.

Якщо Університет не отримав сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми з певної спеціальності або в Університеті закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, переведення здобувачів до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

3.19. **Протягом строку навчання в аспірантурі** аспірант повинен виконати освітню і наукову складову ОНП, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою Університету на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

3.20. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою ОНП.

3.21. Стан підготовки дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

3.21.1. **Не пізніше ніж за дев'ять місяців до завершення нормативного строку навчання** за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач (* - терміни вказані для аспірантів, які зараховані у вересні):

1) **до 01 грудня останнього року навчання*** – здобувач має отримати довідку про виконання ОНП і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою його роботи у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) **у грудні останнього року навчання*** – здобувач звертається до директора інституту/факультету, що виконує відповідну ОНП та здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою, щодо отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

До заяви додаються:

- дисертація в друкованому вигляді та електронній формі;
- наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації;
- довідка про виконання освітньо-наукової програми;
- висновок наукового керівника (керівників).

3.21.2. Для надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць (**січень***) з дня надходження заяви, кафедра/кафедри, які призначає директор/декан, на своєму засіданні організовує проведення публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення.

Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписує головуючий на засіданні кафедри. Висновок про новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається аспіранту не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації (**не пізніше лютого***).

3.21.3. У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірант може повторно звернутись до структурного підрозділу закладу не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою ОНП з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в Університет для завершення виконання відповідної ОНП у разі відрахування.

3.21.4. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Університету з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж **протягом двох тижнів** з дня отримання зазначеного висновку.

3.22. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії (детальніше у «Положенні про порядок

проходження документів, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова»

3.23. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказу Університету про видачу диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

3.24. Особа, яка була відрахована із аспірантури у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до Університету повторно. Аспіранти, які були відраховані із закладу до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання до Університету в межах ліцензованого обсягу.

IV. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ.

4.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою (дали – Здобувач).

Підготовка таких осіб триває чотири роки за кошти Університету.

Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

4.2. Здобувач подає до Університету заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

Якщо диплом Здобувача, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

4.3. Після зарахування Здобувачу наказом ректора призначається науковий керівник (два наукових керівника) з числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету з науковим ступенем, відповідну наукову кваліфікацію згідно вимогам пунктів 3.2.,3.4.,3.5. цього Положення.

4.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки доктора філософії згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної/дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне/практичне значення, та захистити дисертацію у разовій спеціалізованій вченій раді.

4.5. Правила та процедура зарахування Здобувача вищої освіти поза аспірантури затверджуються Вченою радою Університету і визначають перелік і строки подачі документів та прийнятих рішень відповідної кафедри і вченої ради інституту/факультету.

4.6. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми Університету згідно із

затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до цього Положення та інших чинних нормативних документів.

4.7. Здобувачі, які прикріплені для здобуття вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою, мають усі права і обов'язки, визначені цим Положенням.

4.8. Невиконання індивідуальних планів, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Вченою радою Університету рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою з Університету.

4.9. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Університет вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки за певною освітньою програмою. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою в Університеті.

V. ВІДКРИТТЯ ДОКТОРАНТУРИ. ВСТУПУ ТА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК У ДОКТОРАНТУРІ

5.1. Заклади здійснюють підготовку здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі без отримання ліцензії.

5.2. Докторантура з відповідної наукової спеціальності за галуззю науки відкривається за рішенням Вченої ради Університету, що затверджується наказом ректора, за умов наявності трьох штатних працівників — докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій науковій спеціальності.

Наукова кваліфікація особи, що відповідає науковій спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями, а саме, наявність у особи:

- документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі науки та/або наукової спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (науковою спеціальністю);

- наукових публікацій з відповідної наукової спеціальності, серед яких не менше трьох публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних \УеБ оГ Бсіепсе Соге Соїіесйоп та/або Бсориз. До однієї публікації, проіндексованої у базах даних \ЅеБ оЅ Зсіепсе Соге Соїіесііоп та/або Зсориз, прирівнюється дві публікації за останні три роки у виданнях, що включені до категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України, або одна одноосібна монографія (дві колективні монографії) з наявністю трьох рецензентів і рекомендацією вченої ради закладу, виданих за останні п'ять років;

- участь у підготовці наукових кадрів, що підтверджується виданим здобувачеві документом про присудження відповідного наукового ступеня;

- участь у атестації наукових кадрів як опонента (офіційного опонента) або члена відповідної спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради), або члена

експертної ради з питань атестації наукових кадрів.

5.3. Прийом до закладу для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю відповідно до вимог цього Положення та Правил прийому до Університету, якими визначаються, зокрема, порядок, перелік і строки подання документів для вступу до закладу для підготовки в докторантурі.

Підготовка в докторантурі здійснюється за науковими спеціальностями за галузями науки відповідно до переліку, затвердженого МОН. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

5.4. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до закладу для підготовки в докторантурі з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

5.5. Для підготовки в докторантурі до закладу вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

5.6. Перелік документів, що подаються для вступу до докторантури з метою підготовки в докторантурі, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді). Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

Документи вступника передаються для розгляду до відповідного інституту/факультету, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до закладу для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд Вченої ради Університету. У разі позитивного висновку вчена рада інституту/факультету надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників, які мають трудові відносини із відповідним закладом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 5.2 цього Положення.

Якщо вступник є іноземцем, заклад проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування до цього закладу для підготовки в докторантурі.

5.7. Вчена рада Університету на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до закладу для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного

докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження — для наукових працівників).

5.8. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена Вченою радою Університету після обговорення кафедрою.

5.9. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

5.10. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Університету для підготовки в докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування докторанта.

5.11. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувача наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей.

Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

5.12. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (міжкафедрального семінару).

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

5.13. Докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується із докторантури з дати набрання чинності наказу МОН про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудженням наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати

в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

5.14. Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

VI. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК ШЛЯХОМ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЇХ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ ДО ЗАХИСТУ

6.1. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

6.2. У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

6.3. Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напряду, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

6.4. Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.”

VII. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ТА СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК.

7.1. Здобувачі ступенів доктора філософії та доктора наук Університету користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» «Про наукову і науково-технічну діяльність».

7.2. З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти:

- 1) мають право на:
 - вільний доступ до усіх видів відкритої наукової інформації, наявної в університеті, бібліотеках і державних архівах України;
 - отримання методичного і змістового наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність на наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2) зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, дотримуватися Статуту і Правил внутрішнього розпорядку НУК;

- виконувати індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта і щорічно відповідно до графіка навчального процесу звітувати про хід його виконання;

- у встановлений термін подати до відповідної спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення: • для аспірантів – у вигляді дисертації; • для докторантів – у вигляді дисертації або наукової доповіді – у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або за сукупністю статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях.

7.3. Покладення Університетом на здобувачів обов'язків, не пов'язаних із виконанням відповідної освітньо-наукової програми або підготовкою в докторантурі, забороняється.

7.4. Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Це Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом ректора університету на підставі ухвали Вченої ради університету.

8.2. У випадку внесення змін або доповнень до державних нормативно-правових документів, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і замість них вносяться необхідні зміни, що затверджуються наказом ректора на підставі ухвали Вченої ради університету або відповідного дорадчого органу.

РОЗРОБНИК

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

Світлана УТКІНА

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-наукової роботи

Сергій СЛОБОДЯН

Проректор з наукової роботи

Геннадій ПАВЛОВ